

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВЧИТЕЛІВ ВІДПОВІДНО ДО КРИТЕРІЇВ ЮНЕСКО

Коваленко Олена Михайлівна

канд. пед. наук, провідний науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Анотація: Зростання обсягу інформації й високий рівень розвитку інформаційних і телекомунікаційних технологій зумовлюють повсюдне використання інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових ресурсних середовищ та електронних засобів навчання у практиці діяльності освітніх установ. У зв'язку з цим одним з провідних завдань, що постали перед загальною системою освіти, є розробка відповідного науково-методичного супроводу навчального процесу.

Ключові слова: компетентнісний підхід, ключові компетентності, формування цифрових компетентностей, засоби навчання; цифрові технології

Визначними рисами сьогодення є зростання обсягу інформації й високий рівень розвитку інформаційних і телекомунікаційних технологій, повсюдне застосування їх в усіх галузях. Сучасний громадянин інформаційного суспільства прагне актуалізувати набуті знання й навички, гнучко адаптуватися до мінливих умов сьогодення, самостійно приймати рішення, критично мислити, грамотно опрацьовувати інформацію. Така зміна світоглядних орієнтирів соціуму, інтеграція України в Європейський освітній простір з визначають новітні вимоги до рівня підготовки педагога, сучасні напрями продуктивних перетворень вітчизняної педагогічної освіти. Система освіти країни має готувати студентів до професійної діяльності у світі, що вимагає компетентностей для конструювання інноваційної реальності.

Значну дослідницьку і практичну діяльність в цьому напрямку здійснює

Інститут ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті (UNESCO Institute for Information Technologies in Education), в рамках діяльності якого розроблені рекомендації щодо структури ІКТ компетентностей вчителів. У Рекомендаціях описані три послідовні етапи освоєння вчителями навичок використання ІКТ в педагогічних цілях.

Першим є рівень «отримання знань». На цьому етапі вчителі опановують відомості щодо застосування технологій і набувають інформаційно-цифрової компетентності. Передбачається, що після його завершення вчителі отримують уявлення щодо потенційних переваг впровадження ІКТ в школі. На цьому навчання вчителі стають компетентними щодо застосування технологій для безперервного самостійного навчання і подальшого підвищення кваліфікації. Мета рівня «отримання знань» - надати вчителям можливість ефективно працювати і активно брати участь в житті шкільної спільноти, щоб допомогти учням стати активними і корисними членами суспільства. Після завершення цього рівня у викладачів сформовані такі види інформаційно-цифрової компетентності, що передбачають вміння роз'яснити, як робота в класі співвідноситься зі шкільною та державною політикою; проаналізувати освітні стандарти і визначити можливості для використання ІКТ в педагогічних цілях; вибирати ІКТ для підтримки конкретних методик навчання; організувати навчальний простір у такий спосіб, щоб технології можна було використовувати для інклюзивного навчання; використовувати ІКТ для самостійного професійного розвитку.

Другим є рівень «освоєння знань». На цьому етапі педагоги набувають інформаційно-цифрових компетентностей, які уможливають створення сприятливого освітнього середовища, орієнтованого на учнів та розвиток навичок спільної роботи. До того ж цей рівень передбачає формування вмінь розроблення планів в галузі інформаційних технологій з огляду на відповідні ресурси школи і прогнозування майбутніх потреб. На рівні «освоєння знань» розв'язується завдання надання вчителям можливості застосовувати ІКТ для підвищення ефективності роботи з урахуванням різних аспектів професійної

діяльності і наявного навчального контексту та формуються, зокрема, такі види інформаційно-цифрової компетентності, що передбачають вміння інтегрувати ІКТ в програму вивчення конкретного предмета, в навчальний процес і систему оцінювання; розробляти проектні навчальні заходи з застосуванням ІКТ для допомоги учням у створенні, реалізації та моніторингу проектних планів; поєднувати різні цифрові інструменти і ресурси для розвитку в учнів когнітивних навичок; застосовувати гнучкий підхід до впровадження цифрових інструментів для оптимізації процесу спільного навчання та взаємодії; послуговуватися означеними технологіями для співпраці з професійним співтовариством. Педагогічні методи, що застосовуються на цьому рівні, включають спільну роботу над завданнями і проектне навчання, в рамках якого учні глибоко вивчають предмет і використовують свої знання для розв'язання складних повсякденних завдань і проблем. На цьому рівні процес викладання орієнтований на учня, а роль вчителя полягає в структуруванні завдань, допомоги учням в розумінні матеріалу і підтримці їхньої роботи в рамках проектної діяльності.

Третім рівнем є «створення знань»: вчителі набувають компетенцій, що допомагають їм моделювати передові практики і створювати таке навчальне середовище, яке сприяло б формуванню в учнів принципово нових знань, необхідних для розвитку більш гармонійного суспільства. Метою стає надання вчителям можливостей для самостійного вироблення знань, впровадження інновацій. На цьому рівні навчальна програма виходить за рамки шкільних дисциплін і охоплює навички, формування яких необхідно для життя в суспільстві знань, а саме, навички розв'язання завдань, комунікації, спільної роботи, вміння експериментувати, критичне мислення і творче самовираження. Роль вчителя полягає у вибудовуванні цих процесів для учнів, конструюванні ситуації застосування учнями цих навичок, допомозі у самостійному створенні знань. Вчителі, що оволоділи інформаційно-цифровою компетентністю на рівні створення знань, зможуть розробляти навчальні ресурси та освітні середовища на основі ІКТ, використовувати ІКТ для створення знань і розвитку в учнів

критичного мислення [1].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій та засобів електронного навчання у навчально-виховному процесі сприяє підвищенню його ефективності, всебічному і гармонійному розвитку особистості учнів, розкриттю їхніх талантів, відчутно впливає на зміст, форми, методи і засоби навчання. Адекватно підібрані цифрові засоби навчання уможливають розвиток творчих здібностей як студентів, так і школярів, підвищують їхню пізнавальну активність, стимулюють емоційну сферу та інтелектуальну діяльність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Структура ИКТ-компетентности учителей. Рекомендации ЮНЕСКО [Электронный ресурс]. URL:<https://iite.unesco.org/ru/publications/3214694-ru/>